

- найбільш повного засвоєння матеріалу шляхом тренування всіх каналів доступу інформації (аналізаторів) при відпрацюванні практичних навичок;

- перевірки якості і кількості засвоєння знань (критерій оцінювання);

- підвищення та удосконалення професійно спрямованої уваги.

У психології є думка про те, що пізнавальна активність людини зумовлена актуальністю та її зв'язком з практичною діяльністю. Отже, пізнання і практика, як один із послідовних етапів практичної підготовки тісно взаємопов'язані і є органічним поєднанням взаємодії між суб'єктом та об'єктом.

Актуальність питання щодо надання екстреної медичної допомоги, бажання на більш кваліфікованому рівні врятувати життя людей спрямовує на якісне відпрацювання практичних навичок.

Незважаючи на величезну різноманітність видів діяльності людини, терміни «знання» і «навички» можна розглядати в психолого-педагогічному значенні як взаємопов'язані «абстрактне» і «конкретне». Пояснюється це тим, що людина знає тільки те, що вміє, і навпаки. Адже уміння засвідчує рівень оволодіння певними знаннями, її здатність виконувати певний вид діяльності. Якщо слухач здатний розповісти, як має бути виконана та чи інша маніпуляція, то це ще не означає, що він уміє її виконувати. На умінні, як відомо, базується здатність виконувати роботу, що характеризується як навички. Під цим варто розуміти ступінь здатності виконувати дії під меншим контролем свідомості або автоматично.

Практичну частину навчального процесу слід проводити здебільшого в формі вирішення ситуаційних задач. Манекен дає можливість відпрацювання ряду маніпуляцій та навиків – непрямий масаж серця, штучної вентиляції легень способами рот-до-рота, рот-до-носа, накладання пов'язок на пошкодженні ділянки тіла.

Навчання з домедичної допомоги у сфері цивільного захисту повинно допомагати забезпечувати потреби суспільства немедичними працівниками з відповідними знаннями, які найчастіше першими прибувають на місце пригоди при нещасних випадках, та надають допомогу постраждалим. Адже знання правильних алгоритмів допоможе людині не розгубитися в надзвичайній ситуації, зможе захистити її від небезпеки, яку несе за собою допомога постраждалому та покращить саму якість надання допомоги.

Мул А.М., начальник НМЦ ЦЗ та БЖД Хмельницької області

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОБ'ЄКТОВИХ НАВЧАНЬ І ТРЕНУВАНЬ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту є формою практичної підготовки працівників, зокрема керівного

складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, що визначає в цілому готовність підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

Комплексні об'єктові навчання з питань цивільного захисту є вищою формою підготовки керівного складу органів управління, сил цивільного захисту та навчання працівників підприємств, установ і організацій порядку дій у надзвичайних ситуаціях.

Одним із основних завдань Навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей та міста Київ є здійснення методичного супроводу практичної підготовки на підприємствах, в установах, організаціях спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту.

Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту є формою практичної підготовки працівників, зокрема керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, що визначає в цілому готовність підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, цивільного захисту на особливий період.

Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту залежно від складу учасників поділяються на:

- комплексні об'єктові навчання (тренування);
- об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань;
- протипожежні та протиаварійні об'єктові тренування і навчальні тривоги.

Комплексні об'єктові навчання з питань цивільного захисту (далі-навчання) є вищою формою підготовки керівного складу органів управління, сил цивільного захисту та навчання працівників підприємств, установ і організацій порядку дій у надзвичайних ситуаціях.

Згідно Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, затвердженого наказом МВС України від 11.09.2014 року № 934 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.10.2014 року за №1200/25977 територіальними курсами, навчально-методичними центрами цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (далі – центри) забезпечується методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту.

Методичний супровід підприємств, установ, організацій, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту (далі – методичний супровід) це – комплекс заходів, що проводиться із посадовими особами підприємств, установ, організацій, на яких покладено виконання обов'язків щодо організації та проведення заходів цивільного

захисту територіальними курсами, навчально-методичними центрами цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у взаємодії із територіальними управліннями ДСНС України з метою забезпечення успішної практичної підготовки.

Методичний супровід організовує Начальник центру (курсів) у взаємодії із територіальними органами ДСНС України.

Методичний супровід повинен мати плановий та організований характер. Тому на початку навчального року в Центрі розробляється план роботи щодо здійснення методичного супроводу на основі затверджених керівником місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування план-графіків проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях. При розробленні плану роботи необхідно врахувати розподіл годин для виконання навчально-виробничих завдань під час здійснення методичного супроводу.

Методичний супровід здійснюється шляхом:

- проведення педагогічними працівниками центрів інструктивно-методичних занять, які організовуються та здійснюються керівником підприємства, установи, організації;

- участю у розробленні документації з підготовки та проведення навчання;

- проведення інструктажів з посередниками та працівниками, які на час навчання призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт;

- здійснення посередницьких функцій керівника навчання при штабі керівництва, силах цивільного захисту

- участю у підготовці та проведенні заходів з підведення підсумків навчання.

Тому педагогічними працівниками Центру, в першу чергу, з метою оновлення та вдосконалення методики і форм щодо підготовки керівного складу органів управління, особового складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, працівників і в цілому готовності підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації аварій, цивільного захисту на особливий період підготовлено методичні рекомендації: «Організація та проведення комплексних об'єктових навчань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях області». Окремим розділом в рекомендаціях висвітлено питання методичного супроводу підготовки і проведення комплексного об'єктового навчання з питань цивільного захисту.

Комплексні об'єктові навчання з питань цивільного захисту передбачають підготовчий період, періоди проведення навчання та розбір його результатів. Методичний супровід проводиться на всіх етапах

практичної підготовки. З метою успішного проведення навчання окремим заходом методичного супроводу обов'язково визначається проведення інструктивно-методичних занять з керівництвом навчання. На такий вид навчання складаються окремі плани їх проведення.

Робота щодо проведення методичного супроводу розпочинається з укладання угоди з суб'єктами господарювання про організацію методичного супроводу проведення суб'єктами господарювання комплексних об'єктових навчань .

В укладених угодах необхідно передбачити:

- мету проведення методичного супроводу;
- порядок навчання керівного складу та учасників навчань і в підготовчий період та під час проведення навчань ;
- порядок надання допомоги щодо розробки документів для проведення с навчань, алгоритмів дій учасників;
- порядок організації інструктивно-методичних заняттях для підготовки керівництва і забезпечення успішного проведення навчання ;
- ступінь участі представників навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності під час проведення навчань та підготовки необхідних даних для підведення підсумків та підготовки звіту;
- інші питання які, на думку сторін, які укладають договір, необхідно провести для успішного проведення методичного супроводу підприємства, установи, організації, що проводять навчання з питань цивільного захисту.

Безпосередня організація методичного супроводу покладається на начальника циклу практичної підготовки (майстра виробничого навчання).

Начальник циклу практичної підготовки (майстер виробничого навчання):

- організовує ведення графіку практичної підготовки, яка планується проводитися на суб'єктах господарювання;
- розробляє необхідні формалізовані документи щодо підготовки та проведення навчання;
- організовує підготовку майстрів виробничого навчання з проведення занять на суб'єктах господарювання;
- організовує розробку алгоритмів дій учасників навчання відповідних суб'єктів господарювання;
- контролює проведення заходів методичного супроводу і при необхідності вносить корективи.

Окрім зазначеного майстер виробничого навчання:

- ознайомлюється (вивчає) з суб'єктом господарювання на якому планується проведення навчання ;
- готує формалізовані документи щодо підготовки та проведення навчання, враховуючи специфіку суб'єкта господарювання;
- готує алгоритми дій учасників навчання відповідних суб'єктів господарювання;

- згідно затвердженого графіку проводить (надає допомогу в проведенні) заняття на суб'єкті господарювання;
- при необхідності приймає участь під час розробки плануючих документів, у проведенні навчання, підготовці даних для проведення розбору та підготовці звіту навчання ;
- проводить інші заходи згідно з угодою.

Таким чином, успішне проведення комплексного об'єктового навчання з питань цивільного захисту в значній мірі залежить від організованої підготовки та проведення заходів методичного супроводу.

Для проведення навчань на належному рівні необхідне розуміння важливості заходу не лише працівниками ДСНС України чи Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, але й керівника суб'єкту господарювання.

У цьому питанні необхідно враховувати європейський досвід щодо забезпечення проведення навчань. Відповідно до законодавства країн Європейської угоди визначається обов'язкове страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну третім особам. Визначається зменшення страхового внеску в межах 0,5% у разі вжиття заходів щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій (проведення навчань чи тренувань в тому числі). Крім того, передбачається відмова у виплаті відшкодування у разі виникнення страхового випадку через невиконання нормативно-правових актів щодо навчання відповідних посадових осіб, забезпечення вимог пожежної, техногенної безпеки та надзвичайних ситуацій. Це є позитивна практика, необхідно пристосовувати наше законодавство до зазначених вимог.

Доцільно встановити адміністративну відповідальність за не проведення навчань у встановлені терміни та розглянути питання щодо внесення змін до Кримінального кодексу України у разі виникнення надзвичайної ситуації чи події на суб'єкті господарювання, яка потягла за собою великі матеріальні збитки, загибель чи травмування людей.

Островерх О.О., к.пед.н, доцент, начальник кафедри наглядово-профілактичної діяльності Національного університету цивільного захисту України

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВІДКРИТИХ ЛЕКЦІЙ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні лекція є важливою ланкою, доцільною формою організації навчання у вищому навчальному закладі. Її загальне призначення – формування у курсантів (студентів) орієнтовної основи для оволодіння знаннями, уміннями, навичками, їх позитивного ставлення до життєвих реалій, що вивчаються, смаку до науки і дослідницької діяльності.